

УДК 332.2 (477)

Ситник Віктор Олександрович, 1947 р.н. Кандидат юридичних наук, декан департаменту правознавства МФ НаУКМА, закінчив юридичний факультет Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова.

Зміщується з сурогатами афірмативної, масової культури. По-друге, дається взнаки брак інтегруючої компоненти саме у вигляді "душі Проблеми здійснення земельної реформи в Україні

Згідно з Конституцією України новий стан земельної реформи повинен бути зорієнтований на перехід до регулюючої ролі держави у процесах, що відбуваються в аграрному секторі економіки. Наукові розробки об'єктивно спрямовуються на формування в Україні цього сектора як ефективного в економічному, соціальному та екологічному відношенні. У статті проаналізовано стан земельної реформи в Україні та представлено конкретні пропозиції щодо врегулювання земельних відносин.

Після проголошення Декларації про державний суверенітет України і прийняття Нової Конституції України, в яких закріплені права і свободи людини, є можливість активно реалізувати ці демократичні завоювання на практиці. Найбільша складність – їх реалізація у сфері земельних відносин.

Земля – основа існування українського народу, необхідна умова забезпечення національної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності України. У зв'язку з цим у статті 13 Конституції України закріплено положення, що земля є власністю українського народу. Особливо складним є питання паювання землі, створення акціонерних товариств, введення землі в господарський обіг, створення правових та економіко-фінансових механізмів раціонального використання землі та її охорони.

Загальновідомо, що Україна володіє 25 відсотками чорноземів світу, де ґрунти становлять їх основу, але цього об'єктивного стану не врахувало земельне законодавство. У діючому законодавстві також немає повної конкретизації землі, яка йде у користування або знаходиться в державному фонді. Наприклад, сьогодні цілі категорії земель не значаться в нормативних актах, а саме: землекордони, континентальний шельф, природні та створені в його межах острови, а також землі у межах виключно морської (економічної) зони. Не відображає законодавство правового режиму космічної та енергетичної систем, немає регламентації земель, культурних закладів (церков, храмів) і т.п.

На жаль, в Україні не існує єдиної системи

землеустрою. Система, яка існує сьогодні, фактично відображає сільськогосподарський землеустрій, у той же час в містах та інших населених пунктах цю функцію виконують органи архітектури. Усе вищесказане вносить у практику землекористування суттєві протиріччя, створює умови для нерационального та неефективного використання землі, а також правопорушення. На сьогодні необхідно законодавчо ввести єдину систему землеустрою України, котра повинна діяти за єдиними принципами та вимогами законодавства. Потребує також суттєвого правового доопрацювання положення про Земельний кадастр. Це доопрацювання повинно бути спрямоване на те, щоб була реальна можливість включити землю у товарно-грошовий обіг, тобто в ринкову економіку.

Разом з тим плата за землю в основному повинна витрачатись на економічне забезпечення ефективності її використання та охорони. У зв'язку з цим на порядку денному стоїть також вирішення питання страхування земельних відносин із розробкою інформативних актів, що відповідають міжнародним стандартам. Названі заходи та їх практична реалізація ефективно вплинуть на економіку України.

На сьогодні права наука ще недостатньо проводить дослідження в порівняльному аспекті, тобто як регламентуються земельні відносини в розвинутих країнах світу. Це означає, що не створено системного порівняльного аналізу з необхідним фактичним статистичним обґрунтуванням регулювання земельних відносин в

США, Англії, Німеччині, Франції, Канаді, Голландії, Мексиці, Аргентині, Угорщині, Японії. У свою чергу необхідно дослідити регламентацію земельних відносин в такій країні, як Китай, з її більш як мільярдним населенням. Це значною мірою допоможе, поряд з дослідженнями внутрішніх земельних відносин та їх порівняння зі світовим досвідом, відпрацювати відповідні проекти та приймати більш доцільні закони.

Земельні відносини, виходячи зі змісту ст. 13 Конституції України, повинні регулюватись тільки відповідними законами.

Населення України, насамперед, не має відповідних капіталів (грошей) для реальної участі у процесі купівлі-продажу землі, по-перше; по-друге, повинні бути підготовлені пілотні проекти, які на практиці дадуть можливість перевірити такі серйозні питання в регулюванні земельних відносин. Намагання вирішити всі питання за рахунок приватизації землі та дозволу вільної купівлі-продажу землі в сьогоdnішніх економічних умовах нашої держави є передчасним. Разом з цим держава та її відповідні інституції повинні врахувати наш власний історичний досвід та досвід економічно розвинених країн світу.

Сьогodні практика показує, що вказані процеси не такі прості, як їх пропагують окремі політичні діячі. Ось свідчення світової практики. У свій час США мали всю землю у приватній власності. Сьогodні в цій країні у державній власності знаходиться не більш 40% землі. Голландія та Ізраїль фактично не мають земель у приватній власності. Разом з тим ніхто в цих державах не веде розмови про необхідність якнайшвидшого паювання та повної передачі всієї землі у приватну власність. З цього випливає, що продуктивність землі та добробут населення країни у кінцевому підсумку залежить не від форми власності, а від

змісту її раціонального використання, застосування новітніх технологій, способів господарювання, ефективності охорони землі, як і всього природного комплексу країни.

Виходячи зі сказаного вище, на наш погляд, Верховна Рада України повинна розробити та прийняти всебічно обгрунтовану і фінансово обраховану концепцію та Кодекс Законів України про Землю.

Це обгрунтовано рядом обставин. По-перше, немає реальної можливості на практиці забезпечити ефективно правове регулювання земельних відносин конституційними нормами прямої дії. Наука та практика підтверджують необхідність комплексної юридичної оцінки усіх видів об'єктів (земель), які, в свою чергу, діляться на багаточисленні види та підвиди. По-друге, потребують конкретної регламентації права, обов'язки та відповідальності багатомільйонних правовідносин, які також не мають можливості охопити регулюванням конституційних норм прямої дії. По-третє, практика реального життя свідчить про необхідність існування відповідних підконституційних нормативних актів (законів), що підтверджується системою діючого земельного законодавства та дії відповідних комплексів: земельного, лісового, водного та інших. По-четверте, Декларація і Конституція України відкрила нові практичні та наукові можливості для вирішення земельних проблем України.

Таким чином, законодавство про Землю та земельні відносини необхідно приводити у відповідність до прийнятої Конституції України, що, в свою чергу, забезпечить належне законодавче регулювання суспільних відносин в інтересах людини в Україні відповідно до норм і стандартів міжнародного права.

Література

1. Конституція України. – К., 1996.
2. Аристотель. Твори. – Т.4. – М., 1983.
3. Гаврилишин Б. Дороговкази в майбутнє // Доповідь Римському клубові. – К., 1993.
4. Кампо В. Українські реформи: політика і право. – К., 1995.
5. Римаренко Ю. Національний розвій України. – К., 1995.

Стаття надійшла до редакції 12.06.2001 р.